

Podiumkunsten Festivals

		Aangevraagd	Geadviseerd/ *Gereserveerd
			<i>Bedragen in euro's</i>
Amsterdam Dance Event	Amsterdam	430.000	0
Eurosonic Noorderslag	Groningen	964.000	840.837
Holland Dance Festival	Den Haag	350.000	0
Holland Festival	Amsterdam	4.450.000	4.255.840
Nederlandse Dansdagen	Maastricht	525.000	386.541
Noorderzon Groningen	Groningen	712.000	548.184
November Music	's-Hertogenbosch	500.000	386.541
Opera Rotterdam	Rotterdam	700.000	491.960
Organisatie Oude Muziek	Utrecht	960.000	*927.153
Rotterdam Circusstad	Rotterdam	365.000	0
Storm	Utrecht	690.000	548.184
Terschellings Oerol Festival	Midsland	917.567	669.160
Wonderfeel	Baarn	315.000	0

De categorie

In de Culturele basisinfrastructuur (BIS) behoren de festivals in de podiumkunsten (artikel 3.25 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid) tot de instellingen met als kernactiviteit de presentatie van actueel of vernieuwend aanbod in internationale context primair op het terrein van de podiumkunsten, indien de activiteiten van de instelling:

1. er mede op gericht zijn een platform te bieden voor internationale uitwisseling tussen vakgenoten of gericht zijn op het bevorderen van talentontwikkeling;
2. jaarlijks of tweejaarlijks gedurende een in de tijd beperkte periode plaatsvinden; en
3. niet aan te merken zijn als activiteiten van één specifieke schouwburg, concertzaal of andere instelling die zich primair richt op de presentatie van cultuuruitingen.

Er is plek voor ten hoogste negen instellingen, waarbij in de regio Midden, de regio Zuid en de regio Noord telkens ten minste twee instellingen hun standplaats hebben. Voor subsidieverstrekking op grond van artikel 3.25 is jaarlijks in totaal ten hoogste 9.054.400 euro beschikbaar.

Aanvragen

Voor de subsidieperiode 2025-2028 zijn dertien aanvragen ingediend. Acht daarvan zijn afkomstig van de huidige BIS-instellingen: Holland

Festival, Nederlandse Dansdagen, Noorderzon, November Music, O. Festival, Oerol, Festival Oude Muziek en Festival Tweetakt. ESNS had in de periode 2021-2024 geen plek in de BIS, maar ontving voor deze periode wel projectfinanciering van het ministerie van OCW. De dertien instellingen hebben in totaal een bedrag van 11.878.567 euro aangevraagd.

De raad adviseert negen aanvragen te honoreren: ESNS, Holland Festival, Nederlandse Dansdagen, Noorderzon, November Music, O. Festival, Oerol, Festival Oude Muziek en Festival Tweetakt. De volgende festivals heeft de raad positief beoordeeld, maar na een afweging besloten te adviseren deze geen subsidie toe te kennen: Holland Dance Festival, Rotterdam Circusstad en Wonderfeel (zie 'Afwegingen'). De raad heeft de subsidieaanvraag van ADE negatief beoordeeld.

Algemene indruk

Verschillende soorten festivals deden een aanvraag. De regeling staat open voor festivals die er mede op gericht zijn een platform te bieden voor internationale uitwisseling tussen vakgenoten of gericht zijn op het bevorderen van talentontwikkeling. Dat biedt ruimte aan festivals met uiteenlopende formats en aandachtsgebieden: waar de een vertrekt vanuit een duidelijke platformfunctie voor een sector en daarbij weliswaar artistieke kaders hanteert, maar tegelijkertijd volop aandacht heeft voor de ontwikkelingen in deze sector, selecteert de ander juist (internationaal) werk vanuit de duidelijke artistieke signatuur van een of enkele programmamakers en/of curatoren. In deze categorie is ruimte voor elk festival om de voorwaarden die beschreven staan in de regeling net anders in te vullen. Dat leidt tot een brede waaier aan profielen van de verschillende festivals in de BIS.

De raad vindt de kwaliteit van de ingediende aanvragen hoog en is blij met de diversiteit aan genres en disciplines die de aanvragers presenteren. Hij heeft met plezier kennis genomen van de plannen van de festivals voor de komende periode en is onder de indruk van de veerkracht van deze instellingen na een subsidieperiode die werd overschaduwd door de coronacrisis en de daaruit voortvloeiende uitdagingen. En daar bleef het niet bij: grote macro-economische ontwikkelingen hebben niet in de laatste plaats hun weerslag op festivals. Zo is het moeilijk om personeel te vinden, vooral in functies die ondersteunend zijn aan de *core business*, zoals marketing en communicatie en techniek.

Meer nog dan andere instellingen hebben festivals te maken met grote risico's omdat zij jaarlijks of eens in de twee jaar plaatsvinden, omdat zij in grote mate afhankelijk zijn van de beschikbaarheid van tijdelijk personeel en omdat zij te maken hebben met strenger wordende wet- en regelgeving, bijvoorbeeld omdat zij in de natuur plaatsvinden. Kostenstijgingen doen het deel van het budget waarmee de organisatie artistiek-inhoudelijke programmering tot stand brengt, slinken. Ook de budgetten voor coproduceren, het gezamenlijk met andere partijen in binnen- of buitenland voorinvesteren in aanbod, worden lager. Dit leidt ertoe dat festivals soms minder activiteiten kunnen ontplooiën in de komende subsidieperiode. De raad prijst de realistische houding die de

instellingen ten aanzien van dit vraagstuk aannemen, ook aangezien werkdruk al lang een groot probleem vormt bij festivalorganisaties in de podiumkunsten.

In dat licht vindt de raad het des te meer lovenswaardig dat de instellingen vaak op bevlogen en deskundige wijze hun plannen toelichten. Deze plannen borduren begrijpelijkerwijs vaak voort op de lijnen die de afgelopen jaren zijn uitgezet. Ook wordt voortgebouwd op de lessen die zijn getrokken uit deze moeilijke periode. Een goed voorbeeld is de omgang met digitalisering: de raad is verheugd te lezen dat een aantal partijen blijvend wil inzetten op digitaal werken, daarmee ander publiek bereiken en verder wil verkennen wat digitalisering kan betekenen voor de artistieke praktijk. Dat moedigt hij nadrukkelijk aan.

Wat betreft de naleving van de codes is de raad over het algemeen gematigd positief, en hij ziet dat hier nog een hoop werk te verzetten is. Vooral inzake de Code Diversiteit & Inclusie is hij van mening dat de reflecties op de vier P's van Publiek, Personeel, Programma en Partners vaak weliswaar voldoende zijn, maar dat inmiddels concretere verbeteringen aan te wijzen moeten zijn, evenals een helder geformuleerde analyse van de eigen positie, inclusief vervolgstappen. Dat is niet altijd het geval. De omgang met de code lijkt ondertussen in theorie op orde, maar de praktische uitwerking loopt nog achter. Wat ten positieve opvalt, is de verruimde aandacht voor het vergroten van de toegankelijkheid, bijvoorbeeld voor mensen met beperkingen.

De raad leest in de plannen tot zijn genoegen veel over duurzaamheid. Hoewel duurzaamheid geen subsidiecriteria is, hebben vrijwel alle festivals beschreven welke inspanningen zij verrichten op dit vlak. Festivals houden zich op verschillende manieren met het thema bezig, sommige al langere tijd. Ze bieden plek aan dialoog, ze geven ruimte aan experiment, ze kijken kritisch naar de eigen bedrijfsvoering en verkleinen hun ecologische voetafdruk. Dit juicht de raad toe en het valt hem op dat juist dit type instelling zich natuurlijkerwijs rekenschap lijkt te geven van de verantwoordelijkheid die ze draagt voor haar omgeving.

Dit beperkt zich overigens niet tot duurzaamheid. Festivals spelen een belangrijke rol in het culturele leven in Nederland. Dat ziet de raad duidelijk gereflecteerd in de aanvragen, waarin iedere organisatie op eigen wijze invulling geeft aan haar rol in het culturele landschap. De raad constateert dat festivals essentieel zijn voor publieksofbouw, ook voor experimenteel werk van vaak nog onbekende makers. De festivals verlagen de drempels voor het publiek om iets te zien of ervaren wat nog onbekend is. Deze functie bekleden festivals voor het publiek, maar ook voor makers die hun eerste stappen vaak zetten als onderdeel van een festivalprogramma alvorens ze de zalen ingaan.

Verder vervullen festivals een belangrijke rol in het presenteren van aanbod dat niet of minder door de theaters wordt geprogrammeerd; hiermee zijn zij complementair aan het reeds bestaande aanbod en kunnen zij nieuwe ontwikkelingen aanjagen en makers introduceren, aan publiek en professionals. Binnen een festivalcontext blijkt publiek vaak meer open te staan voor uitdagender producties. Presentatie op een festival kan de eerste stap zijn op weg naar landelijke bekendheid. Ook spelen festivals een belangrijke rol op

het gebied van talentontwikkeling, soms met toegespitste trajecten van hoge kwaliteit en vaker door speelplekken te bieden aan nieuw talent.

Tot slot is internationalisering van groot belang bij festivals. Zij bieden veelal een internationaal programma van voorstellingen en concerten. Met internationale coproducties wordt het aanbod verder vergroot en versterkt en vormen de festivals een platform voor internationale inspiratie en uitwisseling. Door de aanwezigheid van internationale programmeurs spelen ze een rol bij de export van Nederlands aanbod. In internationalisering wordt bovendien geïnvesteerd, bijvoorbeeld door buitenlandse programmeurs kennis te laten maken met Nederlands aanbod. Al met al ziet de raad de waarde van festivals bevestigd in de aanvragen die hij behandelde.

Afwegingen

Er zijn meer aanvragen positief beoordeeld dan er plekken beschikbaar zijn, daarom heeft de raad een afweging moeten maken tussen de instellingen met een positief advies. Dit heeft de raad met de grootst mogelijke zorgvuldigheid gedaan. Hij heeft de aanvragen eerst beoordeeld aan de hand van de algemene beoordelingscriteria. Op grond daarvan heeft hij de aanvraag van ADE negatief beoordeeld. De twaalf andere festivals heeft de raad inhoudelijk en bedrijfsmatig positief beoordeeld.

Hij heeft in de eerste plaats gekeken of met zijn keuze een goede spreiding over het land kan worden gerealiseerd. Naast geografische spreiding zijn er nog twee aspecten waar hij in zijn afweging rekening mee houdt: pluriformiteit van (sub)sectoren en disciplines en nadruk op nieuwe disciplines en genres.

De raad heeft bij de samenstelling van de podiumkunstenfestivals gestreefd naar optimale pluriformiteit, zodat de verschillende sectoren en disciplines zo goed mogelijk worden vertegenwoordigd, voor zover het beperkte aantal plekken dat toelaat. Ook had de raad aandacht voor nieuwe disciplines en genres. Binnen die kaders heeft hij vervolgens beoordeeld welke festivals het best voldeden aan de kenmerken die volgens hem horen bij een podiumkunstenfestival in de BIS:

- Het festival biedt kwalitatief hoogstaand aanbod en een artistiek-inhoudelijke samenhang in de programmering.
- Het festival is voor de desbetreffende sector(en) en/of discipline(s) in Nederland maatgevend en neemt verantwoordelijkheid als internationaal platform voor internationale uitwisseling tussen vakgenoten of voor het bevorderen van talentontwikkeling.

Dit alles bracht hem ertoe de acht huidige BIS-festivals voor te dragen, naast ESNS die een meerjarige projectsubsidie ontvangt. Dat dit dezelfde festivals zijn waar hij in 2020 op uitkwam, met toevoeging van ESNS, stond geenszins van tevoren vast. De raad heeft scherp gekeken naar een optimale verdeling van hoogstaande festivals die in gezamenlijkheid zo goed mogelijk zoveel mogelijk genres en regio's bedienen.

Holland Dance Festival krijgt een positieve beoordeling, maar de raad adviseert de instelling geen subsidie toe te kennen. Deze instelling heeft de raad afgewogen tegen Nederlandse Dansdagen. Nederlandse Dansdagen bevindt zich in de regio Zuid, waar conform de regeling minstens twee BIS-festivals zouden moeten worden gehonoreerd (mits er zoveel positief beoordeelde aanvragen zijn). Er zijn twee positief beoordeelde festivals in de regio Zuid. De raad vindt twee festivals die zich uitsluitend op dans richten, gegeven de beperkte ruimte die de regeling biedt, te veel. Daarnaast vindt de raad de positie die Nederlandse Dansdagen inneemt voor het bredere Nederlandse dansveld sterker en beter onderbouwd.

Rotterdam Circusstad krijgt van de raad eveneens een positieve beoordeling, maar hij adviseert de instelling geen subsidie toe te kennen. De raad is van mening dat het festival, afgewogen tegen de andere aanvragers, minder slagkracht heeft om te voldoen aan de bovengenoemde kenmerken die volgens de raad horen bij een podiumkunstenfestival in de BIS. Daarbij overweegt hij dat het nieuwe circus ook wordt gepresenteerd door een aantal andere festivals.

Ook Wonderfeel krijgt van de raad een positieve beoordeling, met het advies de instelling geen subsidie toe te kennen. De raad waardeert Wonderfeel met name om haar format en de wijze waarop het festival de drempel voor een bezoek aan een klassiek concert wil verlagen. Dat doet de instelling op enthousiasmerende wijze, maar artistiek-inhoudelijk scoren de andere festivals in dit genre hoger. Dit criterium heeft de doorslag gegeven in de afweging waarin alle criteria zijn meegenomen.

Subsidieverdeling

De negen festivals die de raad adviseert op te nemen in de BIS vroegen samen 10.418.567 euro aan; 1.364.567 euro meer dan het subsidieplafond van 9.054.000 euro toelaat. Er is voor deze categorie meer budget beschikbaar dan tijdens de vorige subsidieronde. Op advies van de raad is het budget verruimd, en er zijn fair pay-middelen aan het plafond toegevoegd. De raad is van mening dat hij middels een algemene rekenregel tot een verdeling van middelen is gekomen die recht doet aan de verschillende instellingen, het door hen aangevraagde bedrag en de mate waarin zij meer rijksfinanciering begrootten ten opzichte van het huidige subsidiebedrag. Dit wordt in ieder geval gedeeltelijk gehonoreerd.

Voor uitleg van de algemene rekenregel verwijst de raad naar de '[Algemene inleiding](#)'.